

CONFERÈNCIA AMB MOTIU DEL PRIMER ANIVERSARI DE L'ANOIADIARI.CAT: "LA CATALUNYA 2.0"

Igualada, 22 de setembre de 2009

Molt bona nit, autoritats, senyores i senyors. Escoltar, dialogar i aprendre. Escoltar, dialogar i aprendre. Aquestes són tres dinàmiques que defineixen els debats a la xarxa i que penso que haurien d'esdevenir fonamentals per a la construcció de la Catalunya 2.0.

Escoltar la conversa que s'esdevé a les xarxes socials abans de participar en el diàleg, escoltar la gent, escoltar els conciutadans, escoltar sempre tots els actors que interactuen en el debat, prendre-hi part aportant valor a la conversa col·lectiva. No es tracta només d'aprofitar el capital compartit, sinó d'enriquir-lo amb les nostres idees i experiències. Donar i rebre, participar i generar capital col·lectiu. I aprendre dels altres, de les seves aportacions, de les seves crítiques, de les seves lloances, de la contraposició d'idees. Dos caps sempre pensen més i millor que no un. En el fons d'aquesta idea el que també hi ha és la capacitat de generar empatia, de comprendre que els altres tenen un punt de vista diferent del teu però que també pot ser valuós per a la comunitat.

A aquestes tres dinàmiques, però, cal afegir-hi un quart condicionant essencial: cal fer tot això de manera autèntica, convençuda, essent honest i amb el to adequat, cadascú des del paper i des de la responsabilitat que li pertoca. És a dir, interactuar a la conversa d'igual a igual, superant les jerarquies a favor d'un model horitzontal, amb predisposició a aprendre a cada pas, a cada moment, amb cada canvi, generant aquesta empatia i buscant punts en comú.

Es tracta, en el fons, d'aportar el millor de cadascú. Aquesta és l'ètica implícita en el debat 2.0 a la xarxa i de la qual es desprenen uns valors que considero un bon model per a la societat catalana contemporània i per a la del futur.

Vegem un moment aquest concepte, el de la Catalunya 2.0, que, com he anat repetint al llarg del dia, no té una definició oficial. No ens hem posat d'acord en què és exactament, això de la Catalunya 2.0.

Per mi la Catalunya 2.0 és la idea d'una Catalunya en xarxa, que avanci amb la participació de tots; una Catalunya que socialment esdevingui un projecte comú, amb capacitat de resposta a les demandes de la ciutadania, plenament democràtica, activa, viva i canviant, en procés de constant revisió i millora; una Catalunya productivament atenta a la innovació, capaç d'implementar les noves tecnologies i aprofitar-ne les potencialitats; una Catalunya connectada de manera directa a la gran xarxa de xarxes que és el món global, on els nostres productes siguin presents i la nostra identitat reconeguda, on el nostre país participi activament i amb veu pròpia. En definitiva, una Catalunya que aprofiti l'ús de les noves tecnologies i la força de la seva societat, la força de la seva gent.

M'aturo un moment abans de seguir endavant amb aquesta conferència per agrair a l'Anoiadiari.cat la invitació a participar en aquest acte del primer aniversari i també l'oportunitat d'adreçar-los aquestes paraules. Vostès són ja un referent del panorama comunicatiu d'aquest territori, i només amb un any. Per tant, això està molt bé. Tinc la sensació que cada vegada més els diaris digitals agafen més força, i en el seu cas segur que ja són de consulta obligada i que amb un sol clic tens la informació comarcal a l'abast. Això és el present, però sobretot és el futur.

A més també vaig seguint el tema, com es poden imaginar, amb un cert interès, vaig veient què passa arreu del país, participo en algunes conferències o jornades a què em conviden, i vull destacar que aquí també hi ha Anoiasfera, i que, per tant, aquest fenomen que va sorgint territorialment, que cada comarca organitza – a més la gent que participa en el món 2.0 comença a tenir iniciativa per coordinar-se –, a l'Anoia és una realitat que em sembla francament interessant.

Fet aquest apunt, continuo amb el que els volia dir, i bàsicament el que els proposo és que siguem capaços de debatre i de dialogar. Debat i diàleg amb tots vostès. Jo intentaré posar alguns arguments damunt la taula, i el que és important és que després, en el torn de les preguntes, hi puguem entrar a fons. Si volen, evidentment.

Entre tots creem una nova societat, una nova col·lectivitat que creix lligada a les eines 2.0 i que demana als polítics, sense embuts, que es posin més al seu servei. En certa manera, que parlin menys però que escoltin més, que la deixin

participar i interactuar, que donin respostes i solucions als seus problemes, que són les inquietuds de tots.

Tal com deia abans, personalment hi crec, en aquest model. Crec en la necessària relació entre política i societat, i en conseqüència crec també en la participació, en el debat respectuós i educat –hi insisteixo, respectuós i educat– i en la necessitat d’escoltar molt més.

Per tant, creem una societat 2.0 que està marcada per dos elements clau: d’una banda, les oportunitats que ofereix internet per a la participació i la universalització del coneixement, i, de l’altra, un cert desconcert i una desconfiança cap a unes institucions lentes i que els costa adaptar-se als nous models de relació amb la ciutadania.

En aquest sentit, la rectora de la Universitat Oberta de Catalunya, Imma Tubella, es qüestionava, i cito textualment, si “és lícit preguntar-se si la xarxa ha tornat la democràcia a la societat o si ha estat la mateixa societat la que, en benefici de la globalització i de la necessitat de construir un nou ordre amb noves relacions i regles del joc, ha aprofitat la xarxa per créixer en democràcia”.

Sigui com sigui, el que és evident és que han nascut noves maneres de fer política el segle XXI i que la connotació i el significat de la paraula “participació” avui és més obert i més divers que mai. La transparència, la proximitat i el contacte constant i directe dels polítics amb la ciutadania són els elements que han de permetre a aquesta ciutadania recuperar la confiança en aquests polítics i que afavoreixen aquest estadi de noves relacions entre polítics i societat.

L’exemple del president dels Estats Units, Barack Obama, que s’ha convertit en el primer president de l’era internet, ens deixa algunes lliçons. La seva campanya, la seva estratègia electoral, crec sincerament que ha canviat per sempre la manera de fer política, com en el seu moment va fer l’aparició de la ràdio o de la televisió. No és solament que Obama hagi utilitzat internet com a plataforma de difusió, com a canal de comunicació. És que internet, la xarxa social, i això vol dir la gent, ha esdevingut el nucli de la seva campanya, el nòdul i el principal actor de debat.

Diversos experts, com Manuel Castells, afirmen que la campanya d’Obama –en la qual va participar activament, el professor Castells– ha superat el model clàssic

de campanya electoral, perquè ha esdevingut un moviment social, un moviment col·lectiu i, al final, un moviment polític.

En resum, la xarxa dóna moltes oportunitats, i dóna oportunitats a la militància. Abans sentia algú que deia: “Jo sóc militant del meu territori.” Doncs bé, justament és això. La xarxa dóna moltes oportunitats a la militància més diversa: dóna oportunitats a l'activisme, al dinamisme social, econòmic, periodístic i associatiu, i també al canvi polític.

I com ha de ser, aquest canvi? Com és, aquesta nova manera de fer política que es vehicula per mitjà de les anomenades “xarxes socials”, de les noves tecnologies de la informació i la comunicació?

La política 2.0 és un escenari nou per a la participació política que permet no solament agrupar-se i organitzar-se a distància, sinó també interactuar, generar un capital polític col·lectiu i retornar el paper primordial als ciutadans per enganxar-los, intentar enganxar-los, de nou a la dinàmica política. Per fer-ho, justament, el que cal és modernitzar la política i obrir-la a la gent.

Les xarxes socials, el món 2.0, són el futur per reconciliar ciutadania amb afers públics, gent amb política. No és l'única via, òbviament, però és un camí, i és un camí perfectament vàlid per no deixar que el distanciament entre els ciutadans i els seus representats polítics sigui encara més gran. Insisteixo en aquest concepte: no és l'única via, perquè de vegades hi ha gent que pensa que amb això se soluciona tot, i no és veritat. Portant-ho a l'extrem, algú em va arribar a plantejar en alguna d'aquestes jornades la possibilitat d'un parlament virtual. M'hi vaig negar, en el concepte, de manera claríssima. Un parlament ha de ser presencial, els diputats hi han de ser, com un ajuntament ha de tenir l'alcalde i els regidors i les regidores. Només faltaria! Però sí que és veritat que hi ha més coses per canviar, que justament són les que han provocat aquesta desafecció, aquesta distància entre la gent i la política.

Les noves tecnologies poden ajudar-nos a canviar, evidentment, però hi ha més coses. Per exemple, la llei electoral. Aquest és un país –i és culpa de tots, “de tots” vol dir absolutament de tots– que no té llei electoral, i l'hauria pogut fer des de l'any 1980, i no ha estat possible. I una llei electoral que plantegés coses tan elementals com si llistes obertes o no, o el sistema mixt, o com fem les eleccions,

o si podem votar per internet, o quina és la circumscripció electoral, o tantes i tantes coses, segur que acabaria afavorint la participació.

Per exemple, un sistema clar de finançament dels partits polítics, clar i transparent, generaria molta més confiança, i no pas la desconfiança que en aquests moments tenen la majoria de ciutadans en el finançament dels partits polítics. Una altra vegada llunyania.

He posat dos exemples, i en podria posar molts més. Són moltes, les coses que han de permetre regenerar la política i tornar a recuperar la confiança. Una –una– és la política 2.0, és jugar a la xarxa. Una de molt important, sens dubte, però no és l'única. Ni tant sols és l'única via possible, la imprescindible.

Arribats a aquest punt, el que sí que els puc assegurar és que el Parlament no solament ha pres consciència d'aquesta nova situació, sinó que ja fa molt de temps que va acceptar el repte i que d'alguna manera es va proposar l'objectiu d'intentar ser una institució referent i, si és possible, capdavantera en aquesta qüestió.

Una mostra d'això que els dic és la posada en marxa, aquesta primavera passada, del projecte "Parlament 2.0", bàsicament per intentar que hi hagués més comunicació i accés a la informació oficial i als actes dels diputats i les diputades. És a dir, transparència informativa, canals de participació, oferir la informació oficial al domini públic, per tant fer-la gratuïta i reutilitzable, i renovar el compromís amb la ciutadania per mitjà de les eines de la xarxa social.

I a partir d'aquí hem creat tot un seguit d'eines, que ara són aquestes però que d'aquí a un temps poden ser unes altres, i hem de ser capaços en tot moment de replantejar-nos si ho fem bé o no. Això també és la política 2.0.

Què fem? Doncs tenim un canal del Parlament de Catalunya al Youtube. Nosaltres teníem el Canal Parlament pròpiament, que s'emeten per mitjà del 3/24 i per mitjà d'internet. S'hi emeten els plens del Parlament, s'hi emeten les comissions del Parlament, s'hi emeten les rodes de premsa dels portaveus dels grups parlamentaris, s'hi emeten els actes importants que es fan al Parlament, etcètera. A més, tot un seguit d'explicacions de lleis, la vida dels diputats i les diputades, etcètera. I a més de tot això tenim un canal Youtube.

Tenim també perfil Twitter, amb el qual fem dues coses: d'una banda, tenim un perfil Twitter propi del Parlament amb el qual oferim automàticament tota la informació, que és moltíssima, que va generant el Parlament, i, de l'altra, un agregador dels Twitters dels diputats i les diputades que són actius en aquest àmbit.

Què més tenim? Tenim una pàgina pública del Parlament al Facebook. No tenim un perfil; tenim una pàgina pública, que és diferent, entre altres coses perquè el nombre d'amistats és limitat, i és molt difícil per a una institució dir qui és amic i qui no és amic. Segurament, hem de trobar altres fórmules de relació. Per tant, vam optar per la fórmula de la pàgina pública, que és il·limitada.

També hem creat elements de sindicació de continguts, el que se'n diu "ginys per a mashups", és a dir que la gent es pugui construir el seu propi web amb relació al Parlament. Què li interessa, del Parlament? Els tres aspectes que li faran falta per a la seva feina? Doncs que pugui fer això. Què li interessa? Que és un apassionat del món de l'esport, posem per cas, i vol saber tot el que es diu al Parlament del món de l'esport? Doncs que es pugui construir també això. És a dir, facilitar al màxim –al màxim– la informació i la gestió d'aquesta informació.

A partir d'aquí hem fet un replantejament del mecanisme de subscripció. La gent pot subscriure's al que genera el Parlament a partir de temes d'interès, de centres d'interès. I això ho pot fer via correu electrònic, via sindicació o via podcast. Per tant, donem directament informació a la gent; la informació que els interessa, a més.

En el moment del debat de l'Estatut, que va ser quan vam començar a fer això, les entrades al web del Parlament van ser espectaculars. La setmana del 30 de setembre –és una dada poc coneguda, però crec que és absolutament significativa– hi va haver 6 milions d'entrades al web del Parlament. No està malament per a un país de 6 milions d'habitants. No vol dir que tots 6 milions hi entressin, però el que és evident és que hi havia un interès enorme.

També, en un país en què sempre fem de la llengua una polèmica i un debat obert, i a vegades agre, el que hem fet és aplicar el Google Translate, que és una eina, senzillament, que tradueix tot el que surt del web del Parlament a quaranta-dues llengües. És una traducció automàtica, cert, no té la qualitat d'una traducció

literal, i per tant no té cap valor jurídic, cert, però és una manera d'arribar a molta més gent de la que arribaríem, senzillament, amb un web en català, en castellà i en anglès, que és el que es feia clàssicament.

Per tant, es tracta de ser valents a l'hora d'aprofitar les eines que existeixen, malgrat que tinguin riscos, per intentar arribar al màxim nombre de gent possible.

Hi ha més coses, com "El president respon", i intentem plantejar que els diputats puguin fer el mateix. O, per exemple, també tenim una agregador de blocs. Per situar-nos, els diputats blocaires i les diputades blocaires al Parlament són el doble dels que hi ha al Congrés dels Diputats, en proporció. És significatiu.

Per tant, treballem en diversos àmbits en aquesta direcció, i, sobretot, el plantejament que tenim és com fem el següent pas, sempre –el següent pas, sempre. I el següent pas sempre és la interactivitat, com avancem en la línia de la interactivitat. Tot això són eines que ens condueixen en aquesta direcció.

Bé, totes aquestes eines són la porta que condueix, intentem que condueixi, a una democràcia més directa, a més participació política de la ciutadania. I volem que això li serveixi no solament per escollir els seus representants un cop cada quatre anys, quan toca votar, sinó que li serveixi per dialogar, per debatre, per deliberar amb nosaltres, però al mateix temps amb altres ciutadans. Amb les sessions del Twitter, quan hi ha ple al Parlament i es fan les preguntes al president, que és el moment àlgid, és un debat entre diputats, però també és un debat amb els ciutadans que segueixen via Twitter la sessió de control. I de vegades les aportacions que fan els ciutadans de fora són francament interessants. I hauríem de ser capaços de trobar la fórmula per acabar d'endreçar tot això una mica més perquè encara pogués ser més útil.

Intentem que el "Parlament 2.0" doni opció a fer-se sentir i a participar de manera permanent. I insisteixo en aquest concepte: no hem acabat, aquest és un element absolutament viu, no s'acaba. I hem de ser capaços de pensar sempre què és el que ve després, perquè això és el que ens permetrà mantenir-nos vius en cada moment, ser útils, ser capaços també de canviar i les coses que potser no acaben de funcionar reconduir-les, i ser capaços d'admetre que potser hi ha coses en què ens equivoquem. Però això també forma part del concepte de la política 2.0.

I anem una mica, si m'ho permeten, i perdonin l'expressió, a la mare dels ous. Quin encaix tenen els nous mitjans de comunicació en aquesta nova era?

En primer lloc, permetin-me que els digui que sempre s'ha relacionat, com un binomi indissoluble, la política amb els mitjans de comunicació, o, dit d'una altra manera, els mitjans de comunicació amb la política.

L'aparició de les noves eines socials, que origina el naixement d'aquesta nova societat del coneixement, també propicia el canvi cap a una nova era de la informació, una nova era digital. I aquesta nova era digital no és que hagi trencat el binomi, no l'ha trencat, però sí que ha obligat, i obliga, els uns i els altres, a reflexionar sobre com han de ser les relacions entre la política i els mitjans de comunicació en aquest nou estadi.

Abans d'aprofundir una mica més en el paper que poder tenir els mitjans digitals, permetin-me que els exposi un paral·lelisme més de les relacions entre la política i els mitjans de comunicació en aquest nou context que ens ha portat l'era digital.

Avui les institucions públiques i els partits polítics, també les empreses, els clubs o les universitats, s'han constituït en mitjans de comunicació en potència per mitjà de la creació de les seves pròpies plataformes i pàgines web, i val a dir que algunes obtenen unes audiències realment massives.

Ara bé, tal com afirma el professor Miquel de Moragas, catedràtic de comunicació i director de l'Institut de Comunicació de la Universitat Autònoma, els "media" convencionals continuen tenint la paella pel mànec i parteixen d'una posició d'avantatge respecte a altres institucions que fins ara mai no han sabut empaquetar la informació que produeixen. D'aquesta manera, els mitjans que apostin d'una manera decidida per la nova era digital tindran la possibilitat de constituir-se en els nous i més complets dominadors dels portals de comunicació.

Dit això, observem que tot es va impregnant, amarant, dels nous valors que van lligats intrínsecament al món 2.0. I així, a poc a poc, comença a fer-se empresa 2.0, política 2.0, cultura 2.0, educació 2.0, i també periodisme 2.0.

Hi ha un llibre, titulat "Comunicar a l'era digital", que es va escriure fa una dècada però que manté una vigència absolutament inusual en aquest món tan canviant, i que per cert recomano a tots els professionals que es dediquin als mitjans de

comunicació digitals, que emmarca el nou context en què vivim i afirma que la incidència social dels nous “media” s’ha evidenciat quan els ordinadors han entrat a formar part de la infraestructura domèstica i quan internet ha començat a penetrar a la majoria de les llars.

Doncs bé, en aquest marc nou estava clar que les tecnologies de la informació i la comunicació no solament no podien quedar al marge de la realitat social, sinó que havien de tenir un paper clau a l’hora de configurar un pensament crític i responsable –crític i responsable–, però també a l’hora de proposar noves eines que afavorissin l’intercanvi de coneixement, a l’hora de cridar a la participació i a l’hora de facilitar-ne l’accés. De fet, el paper dels mitjans sempre ha estat aquest, el d’anar evolucionant amb els canvis que experimentava la societat. I precisament al llibre que els comentava, “Comunicar en l’era digital”, es recull aquesta necessitat d’obtenir noves habilitats d’interacció que siguin capaces de millorar l’ecosistema comunicatiu, que siguin capaces de formar part de l’essència de les relacions humanes i de la història de la comunicació.

Emili Prado, catedràtic de comunicació audiovisual i publicitat, també de l’Autònoma, argumenta sovint que l’explosió de les noves xarxes de comunicació ens ha portat un nou escenari que es caracteritza per les qualitats següents: és multimèdia, és immediat, gaudeix de sincronia i possibilita la interactivitat.

És en aquest nou context, doncs, que els nous mitjans interactius tenen l’oportunitat d’afavorir i permetre que l’usuari triï com i quan vol ser informat. A més, la seva decisió prevaldrà sempre per sobre de la de l’emissor. Gran diferència, també, amb els mitjans clàssics.

Tanmateix, i aquí hi ha un altre paral·lelisme amb el concepte de la política 2.0, entenc que el nou periodisme 2.0 ha de comportar la recuperació d’una sèrie de valors, com la credibilitat, la responsabilitat, l’honestedat, la transparència, l’intercanvi de coneixement, la participació al mateix nivell i una de molt –molt– important: prendre consciència que en aquest estadi s’ha de canviar el xip i parlar o comunicar amb, no parlar o comunicar a. Parlar i comunicar amb, no parlar o comunicar a. Aquest és el gran canvi que introdueix la nova societat del coneixement i la comunicació, i això s’ha batejat com a “democràcia deliberativa”.

És a dir, una democràcia fonamentada en la deliberació comuna, en la capacitat de diàleg, i en què sigui més important, o tan important, escoltar com parlar.

En aquest sentit, Alberto Souvion, editor en línia de la secció hispanoamericana de la BBC World Service, afirma sense manies que “internet és més democràtica que no els mitjans tradicionals”.

Per acabar, voldria tornar a destacar i agrair el paper que té l’Anoiadiari en el trànsit cap a aquesta nova era digital esperonant la societat civil i els representants públics, tal com es pot observar avui mateix al seu portal, a fer el pas definitiu cap a la integració 2.0.

La revolució 2.0 ha començat, la revolució digital ha començat, i no hi ha marxa enrere possible. Les societats que s’integrin abans a aquesta nova realitat gaudiran en el futur immediat d’una posició privilegiada.

A Catalunya, en la nova era del coneixement, també som capdavanters. Ho som a l’Estat i ho podem ser en el marc europeu. I, per tant, hauria de ser un objectiu de país voler liderar aquesta societat del futur, una societat que té avantatges, sense cap mena de dubte, des del punt de vista econòmic i social, però també des del punt de vista de la democràcia i de la llibertat com a concepte fonamental de la política. Per fer-ho, n’estic segur, comptem amb la determinació i l’entusiasme de tots vostès, determinació i entusiasme que són absolutament imprescindibles.

Moltes gràcies per la seva atenció. Resto a la seva disposició per a les preguntes.